

INSTITUCIONALNO DEROGIRANJE NADLEŽNOSTI DRŽAVE BOSNE I HERCEGOVINE

Armin Čusto, Član Internacionalnog ekspertnog tima Instituta za istraživanje zločina genocida Kanada-IGK

Prema informacijama dostupnim javnosti, manji bh.entitet Republika Srpska je u 2017. godini potrošio oko 30 miliona dolara za lobiranja u Sjedinjenim Američkim Državama. Cilj takvih lobiranja je zaštita i promovisanje interesa manjeg bh.entiteta koji se ogleda u nekoliko aspekata:

-promovisanje manjeg bh.entiteta kao funkcionalnog entiteta, uz istovremeno prikazivanje države Bosne i Hercegovine kao nestabilne države i nemogućom za dalje postojanje;

-relativiziranje počinjenih zločina na prostoru Bosne i Hercegovine;

-umanjivanje značaja počinjenog genocida koji je od strane Stalnog suda u Haggu dobio svoj sudski epilog, na način da su vlasti Republike Srpske proglašene odgovornom za počinjeni genocid nad Bošnjacima zaštićene zone UN-a Srebrenice.

Uspjeh takvih lobiranja koliko možemo vidjeti nije imao mnogo uspjeha, posebno jer su vlasti Sjedinjenih Američkih Država stavile na crnu listu predsjednika manjeg bh.entiteta Republike Srpske Milorada Dodika kao i Nikolu Špirića, zastupnika u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. Međutim, vlasti Republike Srpske okreću se prema novom projektu, koji ima za cilj realizaciju gore navedenih aspekata. Narodna skupština Republike Srpske je na posljednjoj sjednici usvojila izmjene Zakona o republičkoj upravi, kojim je osnovala Ministarstvo za evropske integracije i međunarodne odnose. U definisanju nadležnosti navedenog ministarstva između ostalog se navodi da je Ministarstvo za evropske integracije i međunarodne odnose organ uprave koji obavlja upravne i stručne poslove koji se odnose na ostvarivanje i koordinaciju saradnje sa drugim tijelima u Bosni i Hercegovini, organima i tijelima Evropske unije, njenim državama članicama, državama kandidatima i potencijalnim kandidatima u procesu pridruživanja i pristupanja Evropskoj uniji. Otvoreno se postavlja pitanje da li je ovakav čin protivan Ustavu Bosne i Hercegovine?

Prema članu 3.Ustava Bosne i Hercegovine normirano da država Bosna i Hercegovina ima isključivu nadležnost za vođenje vanjske politike Iz nadležnosti koje su definisane kroz navedeno ministarstvo jasno se vidi da manji bh.entitet institucionalno uzima prograde države,

koji se ogleda kroz činjenicu da će entitet vršiti institucionalnu saradnju sa državama članicama EU, državama kandidatima kao i institucionalnu korespondenciju sa tijelima Evropske unije.

Prema mišljenju određenih stručnjaka iz oblasti Ustavnog prava osnivanje navedenog ministarstva nebi bilo u suprotnosti sa Ustavom Bosne i Hercegovine ukoliko bi Ministarstvo za evropske integracije i međunarodne odnose bio organ uprave koji bi djelovao u okviru Mehanizma koordinacije Bosne i Hercegovine za pristupanje Evropskoj uniji. Međutim iz gore navedenih nadležnosti može se zaključiti da Republika Srpska kao bh.entitet uzima nadležnosti države Bosne i Hercegovine prije svega Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Predsjedništva Bosne i Hercegovine.

Prema Ustavu i Zakonu o Vijeću ministara u pogledu stavke nadležnost Predsjedavajućeg Vijeća ministara Bosne i Hercegovine iz oblasti evropskih integracija normorano je da: *Predsjedavajući usklađuje i prati aktivnosti institucija vlasti u BiH u vezi s integracijom Bosne i Hercegovine u Europsku uniju. S ciljem djelotvornog obavljanja ovih poslova i zadataka, predsjedatelju je izravno odgovorna Direkcija za evropske integracije.*

Odlukom o sistemu koordinacije procesa evropskih integracija u Bosni i Hercegovini u članu 2. stav 1. iste odluke definirano je: *Koordinacija procesa evropskih integracija podrazumijeva aktivnosti koje se provode u cilju osiguranja što većeg stepena usklađenosti i koherentnosti u radu institucija svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini vezanom za izvršenje ugovornih obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica i Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori", broj 10/08) (u daljnjem tekstu: Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju), kao i drugih obaveza iz procesa evropskih integracija. Sistemom koordinacije se uređuje i način ostvarivanja komunikacije između institucija u Bosni i Hercegovini, s ciljem osiguranja i iznošenja usaglašenog stava ispred Bosne i Hercegovine u komunikaciji s institucijama Evropske unije.*

U stavu 4. i 5. istog člana normorano je: *U cilju efikasne provedbe vertikalne koordinacije procesa evropskih integracija u Bosni i Hercegovini uspostavljaju se sljedeća zajednička tijela:*

- a) *Kolegij za evropske integracije*
- b) *ministarske konferencije*
- c) *Komisija za evropske integracije (u daljnjem tekstu: Komisija)*
- d) *potkomisije za evropske integracije (u daljnjem tekstu: potkomisije)*
- e) *radne grupe za evropske integracije (u daljem tekstu: radne grupe)*

U cilju provedbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, u sastavu zajedničkih tijela između Bosne i Hercegovine i Evropske unije djeluju:

- a) *Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje između Bosne i Hercegovine i Evropske unije;*
- b) *Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje između Bosne i Hercegovine i Evropske unije;*
- c) *Odbor za stabilizaciju i pridruživanje između Bosne i Hercegovine i Evropske unije;*
- d) *pododbori za stabilizaciju i pridruživanje i Posebna grupa za reformu javne uprave između Bosne i Hercegovine i Evropske unije.*

U članu 3. iste Odluke također je normirano: *Kolegij za evropske integracije je najviše političko tijelo u sistemu koordinacije procesa evropskih integracija u Bosni i Hercegovini, koje osigurava usaglašenost stavova po ključnim, strateškim i političkim pitanjima u oblasti evropskih integracija te, u krajnjoj instanci, otklanja eventualne zastoje i rješava sporove koji se eventualno pojave u procesu ispunjavanja obaveza iz procesa evropskih integracija Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji. Kolegij za evropske integracije uspostavlja se odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, kojeg čine:*

- predsjedavajući Vijeća ministara Bosne i Hercegovine;

- predsjednici vlada entiteta;

- zamjenici predsjedavajućeg Vijeća ministara;

- predsjednici vlada kantona;

- gradonačelnik Distrikta Brčko.

Dakle, centralni organ za Evropske integracije u Bosni i Hercegovini je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine koje preko mehanizma koordinacije tačnije Kolegija za evropske integracije preduzima sve potrebne radnje na ispunjavanju uvjeta za članstvo u Evropskoj uniji. U skladu sa navedenim, Ministarstvo za evropske integracije i međunarodne odnose Republike Srpske, ne može uspostavljati zvaničnu korespondenciju sa tijelima Evropske unije, državama članicama i državama kandidatima, zaobilazeći time Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, odnosno Kolegij za evropske integracije Bosne i Hercegovine. Navedeno ministarstvo kao sastavni dio Vlade Republike Srpske može preduzimati upravne i stručne poslove na ispunjenju uvjeta Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropsku uniju koje institucije Evropske unije delegiraju za ispunjenje, koje se prethodno definišu kroz Kolegij za evropske integracije. Vlada Republike Srpske kao član Kolegija za evropske integracije ima obavezu da izvršava poslove koje budu definisane i utvrđene na Kolegiju, a koji se odnose na ispunjenje uvjeta za članstvo u Evropskoj uniji.

Sljedeća činjenica iz koje se može vidjeti da manji bh.entitet nema pravo da ostvaruje saradnju i zvaničnu institucionalnu korespondenciju sa tijelima EU, državama članicama i država kandidatima ogleda se u članu 5. Ustava Bosne i Hercegovine koji definiše nadležnosti Predsjedništva Bosne i Hercegovine. U navedenom članu je određeno da Predsjedništvo Bosne i Hercegovine ima isključivu nadležnost za vođenje vanjske politike, predstavljanje Bosne i Hercegovine u međunarodnim i evropskim organizacijama i institucijama i traženje članstva u onim međunarodnim organizacijama i institucijama u kojima Bosna i Hercegovina nije član kao i vođenje pregovora za zaključenje međunarodnih ugovora Bosne i Hercegovine, otkazivanje i, uz suglasnost Parlamentarne skupštine, ratifikovanje takvih ugovora. Navedene nadležnosti Predsjedništva Bosne i Hercegovine proizilaze iz činjenice da je država Bosna i Hercegovina isključivi subjekt međunarodnog prava, koje podrazumjeva da je država Bosna i Hercegovina nosioc međunarodnih prava i obaveza koje se ogledaju kroz ratificiranje međunarodnih dokumenata, uspostavljanje institucionalne saradnje sa državama kroz zaključivanje određenih ugovora i sporazuma kao i drugih poslova. Prema Ustavu Bosne i Hercegovine entiteti u Bosni i Hercegovini mogu zaključivati sporazume sa državama i međunarodnim organizacijama uz saglasnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. **Dakle, država Bosna i Hercegovina kao subjekt međunarodnog prava preko svoje institucije u ovom slučaju Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine daje ili ne daje pravo entitetu da zaključuje sporazume sa drugim državama i međunarodnim organizacijama.**

Uzimajući gore navedene ustavne, zakonske i podzakonske propise, može se zaključiti da se radi o vrlo opasnim ciljevima manjeg bh.entiteta Republike Srpske jer se direktno uzimaju proigrativni "države", uz istovremeno derogiranje nadležnosti Bosne i Hercegovine. U skladu sa tim posljednje izmjene Zakona o republičkoj upravi Republike Srpske kojim je osnovano Ministarstvo za evropske integracije i međunarodne odnose, morale biti predmetom ocjene ustavnosti pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine.